

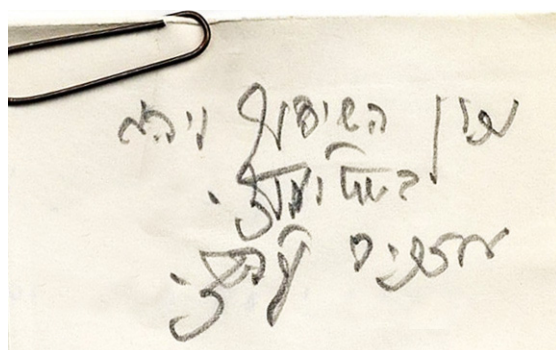
מזכרת

משמחת נישואין

של

מענדל ורחל שיחיו

גופין

ל' סיון, א' דר"ח תמוז, ה'תשפ"ה
לייקוואוד, נוא דזשערזי

ב"ה.

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים הרב **מענדל**, והכלה המהוללה מרת **רחל** שיחיו.

התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, ידידים ומכירים, שהואילו לבוא לשמוח אתנו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה שיחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו לזה לכבד את המשתתפים בשמחתנו – על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית מרת ח' מושקא זי"ע, בתשורה מיוחדת – הגהות על שיחת ש"פ קרח, ג' תמוז ה'תשמ"ח (הצילומים הוקטנו מגודלם המקורי).

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך אתכם ואותנו, בתוך כלל אחינו בני יחיו, בברכות מאלופות מנפש ועד בשר, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

מוקיריהם ומכבדיהם

משפחת גורארי'

משפחת גופין

ל' סיון, א' דר"ח תמוז, ה'תשפ"ה
לייקוואוד, נוא דזשערזי

98

מזכרת מנישואי מענדל ורחל שיחיו גופין - ל' סיון, א' דר"ח תמוז, ה'תשפ"ה

ויומקת יותר מעלת קרח - ע"פ המבואר בלק"ח דפרשתנו²⁴ (הפרשה החסידית) "שרש הענין במחלוקת קרח... (ש)לעתיד יהיו הלויים כהנים... ולכן רצה קרח לעשות (כן) גם עכשיו... אך באמת שנה בראיה, כי הנהגה זו אי אפשר להיות כי אם אחר שלימות הבידורים... משא"כ עכשיו היום לעשותם כו"ל, ומה שכן מעלת קרח, שרצה לפעול בזמן הזה העילוי דלעתיד לבוא²⁵.
ועפ"י הטעם דקריאת הפרשה בשם "קרח" - להדגיש את הענין החיובי ד"קרח", הרצון להיות כהן גדול כו', שרצון זה הו"ע טוב, וצריך להיות אצל כאר"א מישראל (אלא, שצ"ל והירוחבכו באופן המשכת רצון זה בנוגע למעשה בפעל, כדלקמן ס"ו).

ה. ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב"יינה של תורה"²⁶ שבפירוש רש"י²⁷ בהתחלת הפרשה - שיש לפרש ע"ד הרמז (גם) למעלייותא.

א. "ויקח קרח" - "פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא": עוד לפני שרש"י מתחיל לפרש פשוטו של מקרא, מקדים שישנו פירוש ב"מדרש (רבי תנחומא)²⁸" - דרוש שמגלה התוכן הפנימי של "פרשה זו" באופן של חסידות (אע"פ שער"ד הפשט, בגלוי ובחיצוניות, יש כאן דבר בלתי רצוני, ולא עוד, אלא שייפה נדרשת" - לא רק דבר מנציח טוב סתם, אלא גם באופן של יופי, "יפה נדרשת".

ב. "ויקח קרח" - "לקח את עצמו", עצם מציאותו, היינו, שלקח (גילה בפועל) עצם מציאותו, נשמתו (עוד לעצם הנשמה), לצד אחד²⁹, כדי "להיות נחלק מתוך העדה... ואחפ"ל... להפליג משאר בני אדם", היינו, חלוקה והפלה למעלה משאר בני האדם, דוגמת העילוי דכהן גדול שהוא מובדל מכל העם, "ויבדל גוי קדוש קרשים".

ג. בפירוש השני, "ד"א ויקח קרח... כמו שנאמר קח³⁰ את אהרן, קחו³¹ עמכם דברים" - קיחה בשביל עניני קדושה, ענין הכהונה ("קח את אהרן") וענין התשובה ("קחו עמכם דברים ושובו אל ה'").

ד. נוסף על המפורש בקרא מעלת יחוסו, "קרח בן יצהר בן קהת בן לוי"³² - מוסף רש"י גם יחוסו ליעקב³³, "והיכן נזכר שמו (של יעקב) על קרח, בהתייחס על הרוזן כדברי הימים, שנאמר³⁴ אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל" (ולא רק "בן יעקב", אלא "בן ישראל", שם המעלה).

ה. "הלבישן טליתות שכולן תכלת", היינו, שהיו במעמד ומצב ד"טליתות שכולן תכלת" - "תכלת (ש)דומה לרקיע"³⁵, המורה על גודל מעלתם הרוחנית.

ו. "כולם קדושים"³⁶, "כולם שמעו דברים בסנין מפי הגבורה... לא ה' לך לברך לאחר כהונה, לא אתם לבדכם שמעם בסנין אנכי ה' אלקיך, כל העדה שמעו"³⁷ - היינו, שמצד הענין דמתן תורה (בסנין) ראויים כל ישראל לכהונה גדולה, מכיון שבמתן תורה נעשו כל ישראל "ממלכת כהנים"³⁸ "כהנים גדולים"³⁹.

ז. ויש להוסיף, שבקריאת הפרשה בשם "קרח" מרומז (לא רק הענין החיובי ד"קרח"⁴⁰, הרצון להיות כו"ל, אלא) גם השלילה וההיחלשות באופן גילוי והמשכת הרצון בנוגע למעשה בפעל (שבוה נכשל קרח) - ענין המרומז בג' האותיות ק' ר' ח'.

הענין המשותף בצורת האותיות⁴² (שצורתן נשתלשלה משרשן ותוכנן הפנימי⁴³) ק' ר' ח' - ששלשון דומות לצורת אות ה"א, אלא, שיש בהן שינוי בנוגע לרגל השמאלי: באות קו"ף - רגל השמאלי יורד למטה מן השורה, באות רי"ש - חסר רגל השמאלי⁴⁴, ובאות חו"ת - רגל השמאלי מחובר למעלה.

הביאור הענין:

אות ה"א שייכת לצוה"ז - כמארז⁴⁵ "בה"א נברא העולם הזה". ותמונתה בג' קו"ף - קו למעלה וקו מימין, מורים על מחשבה ודיבור, וקו משמאל, שנפסק ואינו מחובר למעלה, מורה על המעשה, מבין שיש הפסק בין המחשבה ודיבור ובין המעשה⁴⁶, כלומר, העבודה בעוה"ז - שבשביל זה נברא גם העולמות העליונים⁴⁷ (עוה"ב שנברא ביו"ד⁴⁸) - צריכה להיות ציור דאות ה"א, היינו, שלא מספיק עבודה רוחנית במחשבה ודיבור, אלא צ"ל הירידה לענין המעשה (השלילה דאות רי"ש), ובה נופא - שאינו יורד למטה מקו הימין (השלילה דאות קו"ף), מכיון שהמעשה צ"ל חדרו ומנוגה ע"פ המחשבה והדיבור, ולאידך, שאינו מחובר

(23) דה"א כג, יג.

(24) נר, ב. ואילך.

(25) ועפ"י מובן החילוק בין טעונו של קרח לטעונו של המרגלים - המרגלים - אף שהיו לאדם כוונה טובה, להשאר במדבר, בפעולת הרוחניות כו', ולא להמסר לארץ שבו יצטרכו לעסוק בענינים נשמיים, הרי, ישנו בזה טעות גדולה, מכיון ש"העיקר הוא לעשותם כארץ וקא", דירה בתחתונים וקא (ראה לקרי"ת שלח, לו. ב. ואילך), כלומר, טעות המרגלים היא בשיטתם, משא"כ קרח - שיטתו כשלעצמה אינה טעות, ואורבה, והיו השלימות דלעתיד לבוא, והטעות אינה אלא שערין לא הגיע הזמן לשלימות זו.

(26) "היום יום" כיט שבת.

(27) הביאור ע"ד הפשט - נתבאר בארוכה בשיתוף ש"פ קרח תשנ"ה.

(28) מלשון נחמה, שחוכמה - שאפילו דבר בלתי רצוני מוצאים הענין המנציח טוב שבו.

(29) כן הוא - "לצד אחד" (ולא "לצד אחד") - בדפוס שני, בדפוס הדפוסים ובכמה כתי"י שלמנינו.

(30) חזקת כ, כה.

(31) הרשע ד, י.

(32) שמצד זה ראינו הוא לענינים נעלים כו', ובפירוש מצד ענינו של "לוי" - "לוי" אישי אלי" (ויצא כט, לד), המורה על ענין ההתחברות עם

הקב"ה (ראה תרי"א ר"ס רי"ח, לקרי"ת ר"ס שמיני, ובכ"מ).

(33) דאף שהכתוב "לא הוציר בן יעקב, שבשך רחמים על עצמו שלא זכר שמו על מחלוקתם כו", אין זה מבטל, ח"ו, יחוסו ליעקב, והכתוב

עצמו מייחס ליעקב בענין אחר, בהתייחס על הרוזן, ויחידה מזה - שרש"י מוכיח יחוסו ליעקב גם כאן!

(34) דה"א ו, ככ"ב.

(35) פירש"י ש"פ שלח.

(36) טו, ג.

(37) פירש"י עה"פ.

(38) יתרו יט, ו.

(39) בעה"ט עה"פ.

(40) וי"ל שגם בשם "קרח" - מלשון "קרח" - מרומז ענין אצוני (א) "קרח" רומז על פילוג למעלייותא (כנ"ל בס' "ואחפ"ל"), (ב) "קרח", שלילת שערות וצמצועים, היינו, שרצה שלא תהי' השפעה מצומצמת ע"י שערות, אלא שימושך בכחי' המקיף שלמעלה כו' (לקרי"ת

פירש"י נר, ב. ובכ"מ, וראה ד"ה ויקח קרח שנאמר בהתוועות).

(41) כהבא לקמן - ראה גם לקרי"ת ח"ט ס"ע 107 ואילך.

(42) להעיר מהידוע אודות דרך הלימוד דאל"ף ב"ת, להסביר לילדים התוכן הפנימי דצורת האותיות (ראה "היום יום" ח' אדר א', לקרי"ת ח"ד

תרמ"א, א), ולדוגמא: אות נ"ת - התחלת התורה - "שהעולם דומה לכו" שחוא מסובב משלש דוחותיו ורוח עשוית אינה מסובבת" (מדרש

העולם לשה"ש בזה חדר בתחלתו, ובתו"ב בעה"ט ר"ס בראשית, ועוד), כדי לרמז שעבודתו של יהודי לשכב רוח הצפנית, שעי"ז נעשה שותף

להקב"ה במעשה בראשית: אות וי"ו - כלשון הרגיל שקורין ליהודי "א יוד", שצורתה נקודה בלבד, "יד פינטעלע איד", ומספרה דומה לעשרת

הדברים, וכיוצא בשאר האותיות.

(43) ראה שערותיה פ"ב (בהגהה) ש"כ"ל אות ואת מביא אותיות התורה היא המשכת חיות וזכ מיוחד מרטי... לכך גם מתנתן בכתב כל אות

היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור המשכה כו". וראה ספר הערכים חב"ד כימבואר לערך אותיות (עורות).

(44) שינוי עיקר הבלט על-לשון חזו"ני, משא"כ השינוי לגבי אות דל"ת, שיש לה קצת למעלה בעד ימין - אינו אלא שינוי בלתי

מיוחד בלתי-הקשור לא למעלה כו'.

(45) מנחות כט, ב.

מזכרת מנישואי מענדל ורחל שיחיו גופין - ל' סיון, א' דר"ח תמוז, ה'תשפ"ה

לקו העליון והימין אלא יש הפסק ביניהם (השלילה דאית ח"ת) ⁴⁶ אכיון שנגרש ⁴⁷ אצלו שמה הייתה לעולם המעשה, ה"ה בהפסק מקו העליון והימין, ולכן יש לו תשוקה ⁴⁸ להעלות למעלה כד' (ל' ע"ה) ובוזה היתה טעונו של קרח — שרצה לעשות שינוי בגלל השמאלי דאית ה"ה, ענין המעשה, כאמור, שהרצון שלו (להיות כהן גדול) ה"ה כדבעי, אלא שהמעשה בפועל ה"ה באופן בלתי-רצוי, לא בציוור דאית ה"ה, כי אם בשינוי, אות ק', אות ר' ואות ח' — "קרח" ⁴⁹.

וההוראה מזה בעבודת האדם — שצריך ללמוד ממעלת קרח בנוגע לרצון, שירצה ויחפון להיות בדרגת הקדושה דכהן גדול, אבל, ⁵⁰ מנגד לרצון צ"ל העבודה בציוור דאית ה"ה דוקא (ולא בציוור האותיות ק' ר' ח'), היינו, שביחד עם הרצון והתשוקה לעלות למעלה, עליו לדעת שצ"ל ⁵¹ הייתה בעולם המעשה (ואדרבה — "המעשה הוא העיקר" ⁵²), ובאופן שאינו יורד למטה מן השורה, ולאידך, באופן של הפסק מהקו העליון, כנ"ל.

ז. ומכאן למדים הוראה נפלאה בנוגע לעבודה דהרבצת התורה — תוכן ימי הגאולה (שהתחלתם בג' תמוז), "גאולת ישראל העוסקים בהרבצת תורה" ⁵³:

כאשר פוגשים יהודי שבגלוי ובחיצוניות נראה במעמד ומצב בלתי-רצוי, דוגמת מצבו של קרח בפשטות הכתובים, יכול משהו לחשוב: מה לו וליהודי שמקומו ב"שואל", רחמנא ליצלן!...

על זה בא המענה בפרשת השבוע — פרשה בתורה ששמה "קרח", שבה מודגשת מעלתו של קרח: "פרשה זו יפה נדרשת", כלומר, יהודי זה (אומר) "דרשני" — לדרוש ולמצוא את הנקודה ⁵⁴ החשובה והיפה שבו ("יפה נדרשת").

יש לדעת ולזכור שכל יהודי, באיזה מעמד ומצב שיהי, אפילו מעמד ומצב ד"קרח" לגרעיותא — ה"ה מתייחס ליעקב, "בן ישראל" ("אע"פ שחטא ישראל הוא" ⁵⁵), "ישראל" דייקא, שם המעלה, ובשלשון בעל המאמר והגאולה: "כל איש ישראל (כולל גם "את אשר בשם ישראל יכונה", היינו, שנמנה לו שהשם ישראל אינו אלא כנוי ⁵⁶), מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצוות, לכו תמים עם ד' ותורתו".

ומכאן שכן, ⁵⁷ בכחו וביכולתו "ליקח את עצמו", היינו, לגלות את עצמותו ומהותו, ו"להיות נחלק מתוך העדה... ואחפ"כ נחלק משאר העדה", היינו, להתעלות לדרגת הקדושה דכהן גדול, "כמו שנאמר קח את אהרן, קחו עמכם דברים".

ח. ליתר ביאור:

הפעולה דהרבצת התורה בנוגע ליהודי אשר בשם ישראל יכונה — יכולה להיות גם ⁵⁸ בדרך הידענה שסופו לעשות תשובה, כי לא ידח ממנו נדח ⁵⁹:

אנחנו, החידוש דפרשת קרח — ש"קרח" ⁶⁰ עליו הוא פרשה בתורה — הוא, שהפעולה עם יהודי אשר בשם ישראל יכונה צריכה להיות (לא רק בגלל שיעשה תשובה בעתיד, אלא) בגלל מצבו בהווה, היינו, שגם במצב ההווה רואים את הטוב והיפה שבו ("יפה נדרשת"), להיותו "בן ישראל", ש"לכו תמים עם ד' ותורתו".

ובעומק יותר:

יש להסתכל על יהודי ש"בשם ישראל יכונה" לא רק באופן שירידתו למצב זה היא צורך עלי, כדי שיוכל לבוא אח"כ למעלת התשובה (עיי"ש ש"קח את עצמו"), אלא יתירה מזה — שהמצב ד"בשם ישראל יכונה" גופא הוא התחלת העלי, ש"לקח את עצמו להיות נחלק מתוך העדה... ואחפ"כ... להפליג משאר בני אדם", היינו, התחלת העלי לדרגת בעלי תשובה המובדלת משאר בני אדם — "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין" ⁶¹, ועד ש"אין... יכולין לעמוד בו" ⁶².

אלא, שצריך לפעול עליו שענין זה יומשך בעבודת התשובה בפועל, היינו, שלא ישאר ברוצנו הפנימי בלבד, אלא יתגלה גם במעשה (רגל השמאלי); או בקצה השני, שלא יפליג לגמרי משאר בני אדם להשאיר במעלת הרוחניות בלבד, "והיה תשוב אל האלקים אשר נתנה" ⁶³, דוגמת התשובה דר"א בן דורדיא ⁶⁴ ש"געה בכבי עד שיצתה נשמתו" ⁶⁵, כי אם, שעבודתו תהי' גם (ואדרבה — בעיקר) באופן של ירידה והמשכה למטה כמעשה (רגל השמאלי), נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי ⁶⁶ (ובשלשון הקבלה והחסידות — אורות דתורה בכלים דתיקון); ובוזה גופא — שהמעשה (רגל השמאלי) יהי' בציוור דאית ה"ה ⁶⁷, ולא בציוור דאית ק"ף או ח"ה, כנ"ל.

ט. עפ"ז יש לבאר גם הקשר והשייכות לג' תמוז — שבו מודגש (לא רק שהירידה היא צורך עלי, אלא יתירה מזה) שהירידה עצמה היא התחלת העלי:

בעת היציאה מבית האסורים בג' תמוז דשנה הדיא, לא ידעו עדיין שזוהי התחלת הגאולה, מכיון שהיציאה מבית האסורים היתה (לא לחפשי, אלא) לגלות, ובשלשון של בעל המאמר והגאולה: "בו ביום (ג' תמוז) הוכרחתי לצאת בגולה" ⁶⁸ אל עיר מקלטי כר'.

(46) ת"א מג"א עה, סעי'ב, לקו"ת ר"פ בלק, ובכ"ס.

(47) שריה, "תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', אלא התכלית הוא עזרת התחתון", מכיון ש"נחמא הקב"ה להיות לו ירידה בתחתונים" (תניא פל"ו).

(48) ובפרטיות: אות ק"ף — המחלוקת על חוב ציצית בטלית שכולה תכלת, אות ר"ש — המחלוקת על חוב מוזהב בבית מלא ספרים, ואות ח"ת — המחלוקת על כהונת אהרן (נבחר בלקי"ש ח"ת ע' 110 ואילך).

(49) אבות פ"א מ"ו.

(50) סנהדרין מ"ד, ע"א.

(51) להעיר, ש"כנוי" בנימטריא "אלקים" (תקו"ז בהקדמה נט, סעי"א), ועוד, וראה גם לקו"ת לר"צ לוח"ב ע' קנח, ועוד, כלומר, מתוך ניסא — שימחו אפילו לשם אלקים (שלמטה משם הו"י) אינה אלא באופן של גימטריא, מצד "מיטות האור והחיות מיטות אור מיטות עד שלא נשאר פסגו ולא בחי' אחרונה שהוא בחי' החשבון ומספר כ"ו" (שעריה"א ספ"ו), אבל לאידך ניסא — ה"ה שיו"ל לשם אלקים, משבחה השמות שאינם נמחקים, ולא עוד, אלא, שש"י יש לו שייכות גם לשם הו"י — "סיום עשרת הו"י אלקים אר"ה" ⁶⁹, ועד"ו בנוד"ד — שגם יהודי אשר בשם ישראל יכונה, יש בו ⁷⁰ העצם כר'.

(52) ע"פ ש"ב ד"י, ד"י, וראה תניא פל"ט, ה"ל ת"ת לאדרי"ז פ"ד סה"ג.

(53) ברכות ל"ב, ב.

(54) רמב"ם ה"ל תשובה פ"ז ה"ד.

(55) קהלת ז' יב.

(56) וי"ל, שראב"ד פתח הצינור לכאריא מישראל (ובכפרו בומן הגלות שעיקר העבודה היא בענין התשובה) שיוכל להיות אצלו דרגת התשובה דראב"ד, ויתירה מזה (ושהי' לאחר שראב"ד הגיע לדרגה זו, אין זה דבר חדוש, אלא צ"ל באופן נעלה יותר) — אורות בכלים, כספנים.

(57) ע"ז י"ז, סעי"א.

(58) היינו, שהתשובה ("שובה ישראל" גי' קחו עמכם דברים ושוב אל ה'") צ"ל באופן שנמשכת בעניי' התו"כ שנתלששו בדברים גשמיים נשמיים דוקא, ועפ"ז יומתק שרש"י אינו מסתפק בספסוף "קח את אהרן", אלא מוסיף גם הפסוק "קחו עמכם דברים" (אף שמביא ראי' על קיחה בדברים, ולא על קיחת דברים עצמם) — כי, ב"קחו עמכם דברים" מודגשת הן תועלת ההעלאה שבחשובה בעליו יותר מתועלת ההעלאה דיקח את אהרן, והן לאידך ניסא, שאין להשאיר בתנועת ההעלאה ⁷¹ אלא צ"ל ⁷² ההמשכה למטה בעניי' התו"כ.

(59) להעיר מהשייכות דאית ה"ה לענין התשובה — "תליא כרע"י דאי הדר בתשובה מעלילי לוי" (מנחות כ"ט, ב).

(60) להעיר מהשייכות גלות — "שקול כמעט כעצמ' מיתה" (תנין מצוה ח').

מוזכרת מנישואי מענדל ורחל שיחיו גופין – ל' סיון, א' דר"ח תמוז, ה'תשפ"ה

וכמודגש גם בשיחתו הידועה לפני נסיעתו לעיר מקלטו⁶¹. נושאים אלו תפלה להשי"ת, יהי"ה אלקינו עמנו... לא מרצוננו גלינו וכו', היינו, שיש צורך בתפלה ובקשה נוספת מצד חומרת המצב כו'. אמנם, לאחר הגאולה ב"ב"י"ג תמוז אגילאי מילתא למפרע שהציאה מבית האסורים בג' תמוז היא התחלת הגאולה.

וזוה מוכן העילוי המיוחד דג' תמוז גם לגבי "ב"י"ג תמוז – שרואים בגלוי שענין של גלות ("הזכרתה לצאת בגולה") הוא באמת התחלתה של גאולה.

כלומר: בימי הגאולה י"ב"י"ג תמוז נתגלה שענין המאסר (והגלות) הוא באופן של ירידה צורך עלי' (ככל המועדים הקשורים עם הצלה וגאולה), היינו, שנתברר שכוונת ירידת המאסר, היא, שע"י יתוסף (לאח"י) עילוי גדול יותר (כבגד"ד, שכתוצאה מהמאסר והגאולה ניתוסף בהרצפת התורה והיהדות בכל קצוי תכליתית שאת וביתר עז⁶²). אבל, ירידת הגלות כשלעצמה היא בודאי מצב בלתי-רצוי: משא"כ בג' תמוז – הרי, ההליכה לגלות היא (לא רק לצורך גאולה, אלא היא עצמה) התחלה של גאולה.

וזהו הקשר לפ' קרח – ש"קרח" עצמו הוא (לא רק לצורך עלי', אלא, הוא עצמו) ענין נעלה (מצד הרצון כו'), פרשה בתורה/ש"יפה נדרשת.

ודוגמתו בעבודה דהרצפת התורה (חג גאולת ישראל העוסקים בהרצפת תורה) – שהגישה לפעול עם הזולת (גם אם אשר בשם ישראל יכונה) היא לא (רק) מפני שידעים שירידתו היא צורך עלי' (לאחרי עבודת התשובה), אלא באופן שמוצאים ומגלים את הטוב והיפה שבמצבו ההוא, ועד להכרה שירידתו היא התחלת העלי' "להפליג משאר בני אדם", כנ"ל.

י. וענין זה מודגש ביותר בג' תמוז שחל (בשבת) פ' קרח:

ג' תמוז שחל (בשבת) פ' קרח, מלמד ונותן כח לעבודה דהרצפת התורה תוך כדי הכרת מעלתו של הזולת, למצוא ולגלות את הטוב והיפה שבו, שע"י נקל יותר לפעול ש"י"קח את עצמו... להפליג משאר בני אדם", "כמו קח את אהרן, קחו עמכם דברים", היינו, העלי' לדרגת הקדושה דכהן גדול, וביחוד עם זה, שאינו נשאר במעלת הרוחניות בלבד, אלא יורד ונמשך גם במעשה ("קחו עמכם דברים"), ובאופן הרצוי, כציור אות ה"א דוקא, כנ"ל.

ולהעיר, שחיבור ב' הקצוות הנ"ל – תנועת התשובה באופן של הפלגה משאר בני אדם, ביחד עם היירידה בעניני מעשה פ' – מודגשת גם ביום השבת (שבת פ' קרח, וג' תמוז שחל בשבת), כי:

שבת ענינו תשובה – "שבת אותיות תשוב", תשובה עילאה⁶⁴, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", היינו, תנועה של הפלגה למעלה כו'.

וביחד עם זה, העילוי ד"החננו את השבת" ⁶⁵ (למעלה מקדושת השבת ש"מקדש וקיימא" מצ"ע⁶⁶) נעשה ע"י "עונג אכילה ושתיה", בשר ויין, "תבשיל שמן ביותר ומשקה מבושם"⁶⁷, תענוג מדברים גשמיים (וחומריים, לכאורה), שגם לאינם יהודים יש חוש ותענוג בהם – להדגיש, שתכלית הכוונה היא (לא להשאר בתנועה של הפלגה למעלה, אלא) לברר ולזכך החומריות⁶⁸ דגוף ונה"כ וחלקו בעולם, עד שלא יסאר כי אם התוקף שניתוסף בקדושה, ע"ד המבואר בענין "משכני אחרין נרצח"⁶⁹, שע"י בירור נה"כ ניתוסף התוקף והמרובה בעניני קדושה.

יא. ויש להוסיף, שג' תמוז – שבו מודגש שירידת הגלות היא התחלת העלי' – פועל גם בנוגע לכללות ענין הגלות⁷⁰:

נתבאר במק"א⁷¹ הטעם הפנימי דקביעת חג הגאולה כחודש הרביעי, ולפני "צום הרביעי" – ז' כיוון שבדורנו זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מתחילה כבר ה"טעמה" וה"התנוצצות" מעין הגאולה העתידה, כולל גם שיוכלו להרגיש/הפנימיות ד"צום הרביעי" (התחלת "בין המצרים", כללות ענין החורבן והגלות) – "ששון ושמחה" (כפי שיהי' בגילוי לעתיד לבוא), היינו, לא זו בלבד שהצום (חורבן וגלות) הוא בשביל ששון ושמחה (הגאולה), אלא יתירה מזו, שהצום גופא, בפנימיותו, הו"ע של ששון ושמחה (התגלות פנימיות האהבה, "כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוכ אבהו"⁷²), ולכן, נתגלה בדורנו זה שבחודש הרביעי ישנו חג הגאולה, ועוד לפני "צום הרביעי" – נתינת כח לגלות הפנימיות ד"צום הרביעי", ש"יהי' לששון ולשמחה ולמורדים טובים"⁷³.

וענין זה מודגש ביותר בג' תמוז – שבו רואים בגלוי שההליכה לגלות היא עצמה (לא רק צורך עלי', אלא) התחלה של גאולה, כנ"ל.

יב. המורס מכל האמור לעיל בנוגע למעשה בפועל – המעשה הוא העיקר:

בעמדנו ביום הש"ג תמוז, יש לעזור – "מפקחין על צרכי ציבור בשבת"⁷⁵ – ע"ד ההכנות המתאימות לימי הגאולה י"ב"י"ג תמוז, כולל גם בימים שלפניו, החל מג' תמוז, ופני ההימים שלאחריו, ובפרט ימי הקריאה, ועאכ"כ ביום השבת, ובלשונו של בעל המאסר והגאולה⁷⁶: "לקובעו ליום התועדות והתעוררות לחיווג התורה והיהדות בכל אתר ואתר לפי עניונו".

61 לקריד חיד תרצא, ב ואלף, ועוד.

62 מ"א ח, נז.

63 ומרומם גם בזמן התחלת המאסר – ט"ז סיון – שבו קיימא סירא באשלמותא, השלימות דירחא תליתא, תחדש דמתן תורה.

64 אגה"ק ספ"י.

65 שבת ק"ח, סע"א.

66 כצנח"א.

67 רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז, נושד"ע ואה"יז א"י"ח ר"ס רמב.

68 להעיר גם מתורת הבעש"ט על הפסוק "כי תראה חמור שונאך גוי עובד תעובד עמו" (כש"ט הוספת סט"ז, ש"ע).

69 ש"ח"א, ד, וראה לקו"ט פ' ראה י"ט, ג, ובכ"מ.

70 נוסף על הפעולה בנוגע לגלות הפרט – שהיירידה לגלות ד"כשם ישראל ימתה" (נוסף על תגלות דכללות ירידת הגשמה בנף) היא

(לאמיתותה של רבך) התחלת העלי'.

71 לקו"ט ח"י"ח ע' 308 ואלף.

72 אגה"ק סכ"ב (קלד, סע"ב).

73 זכרי"ח, י"ט, וראה רמב"ם הל' תעניות בסופו.

74 יום השישי בחודש, לפימנעל-עליו ד"שלישי"י ש"הוכפל בו כי טוב", הרצפת הענין דיום טוב, ולהעיר, שגם י"ז תמוז (שקביעותו בימי השבת באותו יום שבו חל ג' תמוז**) בנימטריא טוב, היינו, שה"טוב" דג' תמוז מגלה את ה"טוב" די"ז תמוז, וענין זה מודגש ביותר בקביעות שנה זו – ביום השבת, שהתענית נדחה, וכפתגם ב"ק מ"ח אדמור" (סה"ש השי"ע ע' 157): הלאוי שידחה באמת ויהפך לששון ולשמחה.

(*) נוסף על הרוח ל"אוראון תליתא", ביחוד תליתא, ע"ד האמור לעיל (הערה 63) בנוגע למאסר בג' סיון.

(**) וביום זה חל גם תשעה באב, וכן יום א' דפסח – ראה בארבעה לפרש ח"י"ע ע' 313 ואילך ובתורה 55.

(75) ראה שבת ק"ג, א, רמב"ם הל' שבת פכ"ד ה"ה, נושד"ע (ואה"יז) א"י"ח ספ"ז ס"ז (ס"ב).

מזכרת מנישואי מענדל ורחל שיחיו גופין - ל' סיון, א' דר"ח תמוז, ה'תשפ"ה

והדגיש גם הלימוד וההוראה הנ"ל — שהפעולה בחיזוק התורה והיהדות תהי' מתוך הכרת מעלתו של הזולת, גם אשר בשם ישראל יכונה, במצבו ההוה, עד כדי כך, שירידתו היא התחלת העלי, כנ"ל בארוכה.

ג. ועוד ענין עיקרי בזה — הרגשת חובתו של כארי"א לעסוק בחיזוק התורה והיהדות: יכול משהו לטעון שחפצו ורצונו "להפליג משאר בני אדם" ולעסוק בענינים רוחניים לימוד התורה, נגלה דתורה ונטור דתורה, חצבנה בקנה המצוי, להיות "טלית שכולה תכלת", אך לסגף גופו בתעניות, "שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי לפניך" ⁷⁶ — ענין לחלית השלימות ד"הרואה חשבו אל האלקים אשר נתת" אכל, מה לו — טען הוא — וליהודים שנמצאים בדרגה תחתונה, "בשם ישראל יכונה", יהודי שנראה במצב של "קרח"?!

והמענה לזה — מפ' קרח גופא: השלילה ד"קרח" באה ללמדנו שהעבודה צריכה להיות בציוור דאוח הא"ה, היינו, לא להשאיר בעולם המחשבה והדיבור, אלא לירד למטה (רגל השמאלי) לעולם המעשה, ואדרבה, המעשה הוא העיקר; ולאידך, החובל ד"קרח" בא ללמדנו שיש למצוא את הטוב והיפה שבכאור"א מישראל, ומפנין שפן, צריך לירד ממעלתו הרוחנית עד למקום ה"חוצה" כדי לעסוק עם יהודי אשר בשם ישראל יכונה: ולאמיתו של דבר, אין זו ירידה בשבילו, אלא אדרבה, זוהי העלי שלו, מכיון שע"י ממלא תכלית הכוונה דירידת הנשמה למטה, שכן, כדי להיות בתנועה של עלי והפלגה בענינים רוחניים לא הוצרך לירד לעזה, כי מצב זה הוא גם (ואדרבה) — בשלימות נעלית יותר) בהיות הנשמה למעלה, אלא, כוונת הירידה למטה היא כדי לפעול בירור המטה.

וכדאיא בגמרא ⁷⁷ "בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה (ואח"כ) קבעת עתים לתורה" ⁷⁸, כלומר, השאלה הראשונה ששואלים לאחר ק"כ שנה, היא (לא בנוגע ללימוד התורה, אלא) "נשאת ונתת באמונה": האם המשא ומתן שבשביל ירידה נשמך למטה — בירור המטה, ע"י הפצת התורה והיהדות בכל מקום — הי' באופן ד"נשאת ונתת באמונה", בכל התוקף והשלימות, כולל גם מלשון אומנות?

יד. ובפרטיות יותר — בנוגע לדורנו זה:

כ"ק מר"ח אדמו"ר נשיא דורנו — בעל המאסר והגאולה — הטיל על כארי"א את התפקיד והשליחות לעסוק בהפצת התורה והיהדות.

נשיא דורנו אומר שעבודתו של כארי"א צריכה להיות בדוגמת עבודת שבת לו, כלשון הכתוב בפרשתנו "ואני הגה לקחתי את אחיכם הלויים... נתונים לה" ⁷⁹, "אני חלקך ונחלתך" ⁸⁰, ובלשון הרמב"ם ⁸¹ ש"הובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר ⁸² וירו משפטך ליעקב ותורתך לישאל", ומסיים ⁸³, "לא שבת לוי בלבד, אלא כל איש ואיש כו' הרי זה נתקדש קודש קדשים, ויהי' ה' חלקך ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים... ⁸⁴ מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי" ⁸⁵.

והוסיף לפרש ולבאר בנוגע לפרטי העבודה — החל מלימוד אל"ף בי"ת עם חניוקות, הן כפשוטו, חינוך הקטנים ⁸⁶, והן אל"ף בי"ת של יהודים לקטנים בדיעות, בחוככי כל שאר הפעולות דחיזוק התורה והיהדות בכל מקום ומקום לפי ענינו.

ולכן, אף אחד אינו יכול להשתמט משליחות זו ולומר ששליחותו בענין אחר, אלא אפילו להתנהג כמו "בן יחיד מפונק" ולעצור שנינו יודע מה וכיצד עליו לפעול ⁸⁷ — מכיון שנשיא דורנו אמר בפירוש שליחותו של כארי"א היא לעסוק בהפצת התורה והיהדות, ופירש גם דרכי ואופני הפעולה כו', ובמילא, אין הדבר חלוי ברצונו לבחור לו איזה שליחות שרוצה, אלא, צריך לקיים השליחות שהטיל נשיא דורנו, אפילו אם הדבר הוא בניגוד לרצונו, ובלשון המשנה בסיום וחותם פרק רביעי דאבות שלומדים בשבת זו — "על כרחך אתה חיי", היינו, שגם אם הדבר הוא "על כרחך", מ"מ, "אתה חיי", צריך אתה לחיות בזה (באופן ד"החיי יתן אל לבי").

וכאשר עוסק בענינים אחרים, אפילו ענינים הכי נעלים — שואלים אצלו "נשאת ונתת באמונה":

עסקת אמנם בענינים הכי נעלים, ובשכר זה תקבל ש"י עולמות וכו' וכו', אבל, השאלה (ויתירה מזה) — השאלה הראשונה) היא, מה עם המשא ומתן בענין העיקרי, שבשביל זה "הניח הקב"ה את העליונים ואת התחתונים ⁸⁸ כדי להבדיל נשמתך לעולם הזה; היכן הם הילדים שלמדת עממה אל"ף בי"ת היכן הם היהודים שקרבת ליהדות?...

ובפרט בהתחשב עם המצב המבהיל בימינו אלו בדומה לפיקוח נפשות ממש, שמסתובבים מאות אלפי ילדי ישראל ללא ידיעה באל"ף בי"ת של יהדות (כולל ומפנין) — בארץ הקודש, שאף שישנם מפלגות דתיות וכו', אינם עוסקים באמונה בחינוך הנוצר ליהדות, כמדובר כמ"פ בהתעוררות האחרונות ⁸⁹, ופשוט, שאין להסתפק במחשבה ודיבור, עריכת אסיפות וקבלת החלטות טובות על מצב ד"מתניכים חגורים" ⁹⁰, אלא, צריך גם ללכת ולבצע ולפעול במעשה, ובלשון הידוע ⁹¹ "טאפארו דא פלאח" (הבנין הגרוע על הכול"עץ, לעשותו כלי צד).

טו. ובכל זה ניתוסף הציווי וההוראה, ביחד עם נתינת כח, מימי הגאולה, החל מהתחלת הגאולה בני תמוז — "להוסיף אומץ בהרבעת תורה והחזקת היהדות" ⁹².

והדגשה יתירה בהנתינת כח — בדבריו בעל המאסר והגאולה בני תמוז (הנ"ל ס"ט) "נושאים אנו תפלה

(76) ברכת ז. א.

(76*) ויתירה מזה — שיש ללמוד ממנו, כהוראת המשנה בפי"ד דאבות (שלומדים בשבת זו) "איהו חכם הלימוד מכל אדם" והענין, שמאמר זה נאמר ע"י "בן אבן" — שניסיון לפרסם היה באופן שפן על בלבד (ולא כר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום), ולכן, מרגיש כאו שצ"ל גם הברכה למטה, לדאוג מעלתו של היהודי שנמצא למטה, וללמוד ממנו.

(77) שבת לא, א. א. ומה שאמר "אין תחלת דני של אדם אלא על דבר תורה" (קדושין מ. ב. סנהדרין יא. א.) — הרי זה מנוגע להתחלת הנושא, אבל, מנוגע.

שאלה, שואלים תחלה על משא ומתן באמונה ואח"כ שואלים קביעת עתים לתורה (תוס' שם).

(79) ית. י.

(80) שם, כ.

(81) ה"ל שמיטה ויובל פ"ג ה"ב.

(82) ברכה לג, י"ד.

(83) הלכה יז.

(84) תהלים טו, ה.

(85) "הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך" (פרש"י ס"פ נצבים).

(86) כידוע בפרשת המאסר והגאולה שצריך להספיק היתה על העבודה בחינוך הקטנים והנוער כו'.

(87) ראה גם קטרוס משיחות ש"פ שלח סי' ט.

(88) ל' אדר"ח בתיא פמ"ו (סו), וראה גם שם רמפ"א.

(89) שיחות: תהי"ט, ש"פ נשא, בהעלותך, ועוד.

(90) ל' הכותב — בא יב, מא.

(91) סה"ש הש"ת ע' 105, תשי"ב ע' 84, תשי"ד ע' 104, ועוד.

מזכרת מנישואי מענדל ורחל שיחיו גופין – ל' סיון, א' דר"ה תמוז, ה'תשפ"ה

להשי"ת – יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבונו ואל יטשנו, שיש בזה גם בקשה וגם הבטחה, אשר השי"ת יהי עמנו כאשר הי' עם אבותינו, הגם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו כו".

כלומר, כשמתעוררת שאלה או ספק כו' האם יש לו הכחות הדרושים למילוי השליחות דהפצת התורה והיהדות – אומרים לו, שג' תמוז פועל גאולה מכל השאלות והספקות כו'. מכיון שנשיא דורנו הכריז "יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו", ש"הגם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו", מ"מ, ישנה הבטחה ברורה ש"יהי ה' אלקינו עמנו", ולא עוד, אלא, "כאשר הי' עם אבותינו", ופ"מ, שכן, בודאי שניתנו הכחות הדרושים למילוי השליחות בהצלחה ובשלימות, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו של כל אחד ואחד.

טז. ועוד ענין בזה – בהמשך דברי בעל המאסר והגאולה בג' תמוז, "לא מרצונו גלינו כו' ולא בכחותינו אנו נשוב כו', אבינו מלכנו ית' הגלנו כו' והוא ית' יגאלנו כו'". שבוה מרומז ענין נפלא של **שמיים לב**: מכיון שהגאולה היא "לא בכחותינו כו'" אלא ע"י "אבינו מלכנו ית'", הרי, מוכן וגם פשוט, שגם כאשר חסר משהו ב"מעשינו ועבודותינו", אין זו סיבה לעכב, ח"ו! אפילו לרגע אחד בלבד, את פעולתו של הקב"ה, ש"יגאלנו ויקבץ נדחינו כו' ויוליכנו קוממיות ע"י משיח גואל צדק לארצנו הקדושה במהרה בימינו אמן". ועאכ"כ לאחר שכבר "כלו כל הקיצין"⁹², וכבר נסתיימה כל העבודה, גם "צחצוח הכפתורים"⁹³, הרי בודאי שהגאולה צריכה לבוא תיכף ומיד ממש.

ובמילא, כל האמור לעיל אודות תפקידו ושליחותו של כאו"א לעסוק בהפצת התורה והיהדות, אינו גורע מאומה, ח"ו, מהבקשה והדרישה של הגאולה בכל התוקף – "עד מתי"!

יז. ויה"ר שמהריב"ר אודות הגאולה, ובפרט בימי הגאולה שמתחילים בג' תמוז – נזכה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, "לא עיכבן כהרף עין"⁹⁴.

ובמילא, נחגוג את ימי הגאולה יי"ב"ג תמוז ביחד עם בעל הגאולה, נשמה בגוף, "הקיצו ורגנו שוכני עפר"⁹⁵, והוא בראשם.

ובכ"ז שבעה עשר בתמוז – ידחה "צום הרביעי", ובפרט בקביעות שנה זו ששבעה עשר בתמוז חל בשבת ונודחה התענית, וכדברי נשיא דורנו⁹⁶: הלואי שידחה באמת, ויתירה מזה, שיהפך לששון ולשמחה,

(92) סנהדרין צו, ב.

(93) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(94) מבילתא ופרשיי בא יב, מא.

(95) ישעי' כו, יט.

(96) נסמן לעיל בהערה 74.

עבור ההו"ל בקונטרס בפ"ע – לאחר ההדפסה בהכפ"ח ובהאלגמיינער.

בס"ד.

פתח דבר

בזה הגנו מוציאים לאור חלק משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז – ע"ד העילוי המיוחד דג' תמוז ושייכותו לפ' קרח, וההוראה בעבודה דהרכעת תורה וחיווק היהדות.

מערכת "אוצר החסידים"

שנת הקהל

שנת תשפח (תחילת שנת חרות מסירת)
ברוקלין נ.י.

בס"ד. משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז ה'תשמ"ח.

שזוהי גאולה דכלל ישראל, כל הסוגים דבנ"י, לא רק רוב בנ"י, אלא כל בנ"י ממש.

והימים האלה נזכרים ונעשים⁵ – שבבוא ימי הגאולה (החל מג' תמוז) בכל שנה ושנה יש להתבונן בפרשת ימים אלה, ולקבל החלטות טובות להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהרבצת התורה והמצוות, הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, שעיי"ז ממהרים ומזרזים את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו⁶.

ב. והנה, נוסף על הענין הכללי דימי הגאולה (שהתחלתם בג' תמוז), מסתבר לומר, שיש ענין ולימוד מיוחד גם מהענין הפרטי דג' תמוז – שהרי, כל ענין שבעולם הוא בהשגחה פרטית ויש בו לימוד והוראה בעבודת האדם לקונו⁷, ועאכו"כ בנוגע לגאולה דנשיא הדור, שיש לימוד והוראה גם מפרטי הגאולה, ולכל לראש, מהתחלת הגאולה בג' תמוז.

ויתירה מזה: מכיון שבג' תמוז היתה התחלת⁸ הגאולה גם די"ב-י"ג תמוז,

א. ג' תמוז¹ הוא היום שבו התחילה גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (בשנת תרפ"ז) – כי, בו ביום יצא מבית האסורים (על מנת ללכת לעיר מקלט), ובהמשך ובסמיכות לזה באה גם שלימות הגאולה – בי"ב-י"ג תמוז².

והנה, כללות ענין הגאולה די"ב-י"ג תמוז, כולל גם התחלת הגאולה בג' תמוז – שייך לכאו"א מישראל:

נוסף לכך שכל עניניו (ועאכו"כ ענין עיקרי כהגאולה) של נשיא הדור שייכים לכל הדור, מכיון ש"הנשיא הוא הכל"³ – הרי, כל ענין המאסר והגאולה הי' על עבודתו בהרבצת התורה לכלל ישראל, היינו, לא בתור איש פרטי, יחיד ומיוחד, כי אם, בתור מנהיג כלל ישראל.

וכפי שכותב בעל המאסר והגאולה במכתבו הידוע (לחגיגת י"ב תמוז הראשונה)⁴ – „לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה", היינו,

(1) להעיר ממארו"ל (תענית כט, א. וש"נ) מגלגלין זכות ליום זכאי – שבג' תמוז אירע הנס ד"שמש בגבעון דום גו" (סדר עולם רבה פי"א), שיש לו שייכות לתוכן הנס דהתחלת גאולה, כמשנ"ת בארוכה במק"א (לקו"ש ח"ד ע' 1315-6. ח"ח ע' 114 ואילך. שיחת ש"פ קרח, ג' תמוז תשמ"ה – התוועדויות תשמ"ה ח"ה ע' 3077 ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 260 ואילך).

(2) פרשת המאסר והגאולה – ראה לקו"ד ח"ד תרי, א ואילך. ספר התולדות אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' 105 ואילך.

(3) פרש"י חוקת כא, כא. וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו „לבו (של המלך) לב כל קהל ישראל".

(4) אגרות-קודש שלו ח"ב ע' פ. וש"נ.

(5) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(6) להעיר, שכל עניני גאולה שייכים זל"ז – „כיון דשם גאולה עלה" (פרש"י מגילה יז, ב), ועאכו"כ בגאולת י"ב תמוז, שאינה גאולה פרטית, אלא גאולה כללית, עד לגאולה דכל בנ"י ממש, כנ"ל בפנים.

(7) ראה בארוכה כש"ט הוספות סקי"ט ואילך. וש"נ.

(8) להעיר ג"כ ש"כל ההתחלות קשות" (מכילתא

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח

יב

מסתבר לומר, שיש בה עילוי בענין מסויים גם לגבי הגאולה די"ב"ג תמוז⁹.

[ולהעיר, שאף שמצינו דוגמתו בפ' בלק¹⁸ – הרי (נוסף לכך שאין זה מתרץ הקושיא בנוגע ל"קרח") הקושיא בנוגע ל"קרח" גדולה יותר מהקושיא בנוגע ל"בלק", כמובן בפשטות (גם לכן חמש למקרא) שיהודי שנפל לדרגת רשע, רחמנא ליצול, גרוע יותר (מבחינה מסויימת) מגוי רשע].

לכאורה, יש מקום לתרץ, שמחלוקת קרח על הכהונה הו"ע של ירידה צורך עלי, כמובן מהענין דמתנות כהונה שבחמש¹⁹ הפרשה – "לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה, בא הכתוב ונתן לו (לאהרן) כ"ד מתנות כהונה בברית מלח עולם", שע"ז ניתוסף תוקף בענין הכהונה, "הריני כותב וחותרם לך ומעלה בערכאין"¹⁹; אבל זהו דוקא ע"י ביטול לגמרי דקרח "ויאבדו מתוך הקהל"²⁰ (דלא כבני קרח שעשו תשובה²¹), ולכן מסתבר לומר, שיש עילוי גם ב"קרח", שלכן, נקראת הפרשה על שמו.

ד. והביאור בזה²²:

מחלוקת קרח (ועדתו) היתה בגלל

ויובן בהקדם הביאור בתוכן פרשת השבוע – כפתגם הידוע¹⁰ ש"צריכים לחיות ("והחי יתן אל לבו"¹¹) עם הזמן, וכדברי השל"ה¹² ש"המועדים¹³ של כל השנה... (גם) מועדי דרבנן... בכולם יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן" – ובנדו"ד, שבכמה שנים קורין פ' קרח בשבוע שבו חל ג' תמוז, ועאכו"כ בקביעות שנה זו, שג' תמוז חל ביום הש"ק דפ' קרח, כדלקמן.

ג. בפ' קרח (כבכל פרשיות התורה) יש ריבוי ענינים, עד אין-סוף, אבל, כולם נרמזים בשמה של הפרשה¹⁴ – "קרח".

ומתעוררת שאלה פשוטה (גם אצל בן חמש למקרא):

היתכן שפרשה שלימה בתורה תקרא "קרח", שמו של רשע, שלא עשה

ופרש"י יתרו יט, ה), מכיון שע"ז נעשה פתיחת הענין כולו.

(9) כמודגש גם בפרשת הגאולה כפשוטה – שהגאולה ממואסר בג' תמוז היא (בכמה פרטים) הצלה גדולה יותר מהגאולה מגלות דעיר המקלט בי"ב"ג תמוז.

(10) "היום יום" ב' חשון. סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך.

(11) קהלת ז, ב.

(12) חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצז, א).

(13) להעיר מלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו (אגרות קודש הנ"ל ע' תכ. וש"נ): "במועד ימי הגאולה... הנקבע... כמועד המועדים" – ע"ד מ"ש בנוגע לחג הגאולה י"ט כסלו: "חג החגים" (מכתב הנעתק ב"היום יום" בהקדמה. ובכ"מ).

(14) ראה שעה"ה"א בתחלתו: "וזה שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש כו", היינו, שהשם מורה ומבטא תוכן הענין.

(15) שרק בני קרח עשו תשובה (ראה סנהדרין קי, סע"א. תנחומא פרשתנו יא. זח"ג נו, ב. פרש"י פרשתנו טז, ז. פינחס כו, יא).

(16) משלי יו"ד, ז.

(17) יומא לח, ב.

(18) הביאור בנוגע לפ' בלק – ראה לקו"ש חכ"ג ע' 166 ואילך.

(19) פרש"י יח, ח.

(20) טז, לג.

(21) נסמן לעיל בהערה 15.

(22) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 189 ואילך.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח יג

ועפ"ז י"ל הטעם דקריאת הפרשה בשם "קרח" – להדגיש את הענין הטוב ד"קרח", הרצון להיות כהן גדול כו', שרצון זה הו"ע טוב, וי"ל שצריך להיות אצל כאו"א מישראל (אלא, שצ"ל זהירות וכו' באופן המשכת רצון זה בנוגע למעשה, כדלקמן ס"ו).

ה. ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב"ינה של תורה" ²⁸ שבפירוש רש"י ²⁹ בהתחלת הפרשה – שיש לפרש ע"ד הרמז (גם) למעלותא:

(א) "ויקח קרח" – "פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא": עוד לפני שרש"י מתחיל לפרש פשוטו של מקרא, מקדים שישנו פירוש ב"מדרש (רבי תנחומא ³⁰)" – דרוש שמגלה התוכן של "פרשה זו" באופן של טוב (אע"פ שע"ד הפשט, בגלוי ובחיצוניות, הרי זה דבר בלתי-רצוי וכו'), ולא עוד, אלא ש"יפה נדרשת" – לא רק טוב סתם, אלא גם באופן של יופי, "יפה נדרשת".

(ב) "ויקח קרח" – "לקח את עצמו", עצם מציאותו, היינו, שלקח (גילה בפועל) עצם מציאותו, נשמתו, "לצד אחד" ³¹, כדי "להיות נחלק מתוך העדה . . . ואתפלג . . . להפליג משאר בני אדם", היינו, חלוקה והפלגה למעלה משאר בני האדם, דוגמת העילוי דכהן גדול שהוא מובדל מכל העם, "ויבדל גו' קודש קדשים".

רצונו להיות כהן גדול – "ובקשתם גם כהונה" ²³, "מבקשים כהונה גדולה" ²⁴, היינו, שרצה להיות בדרגא נעלית יותר, עד לאופן של הבדלה, משאר בני, כדרגתו של כהן גדול שנאמר בו ²⁵ "ויבדל גו' להקדישו קודש קדשים".

וענין זה – הרצון להיות בדרגא של כהן גדול – הוא בודאי דבר טוב, וכדברי משה רבינו "אף אני רוצה בכך" ²⁴, שגם הוא רצה להיות בדרגא של כהן גדול (אלא, שבנוגע לפועל – "אין לנו אלא . . . כהן גדול אחד" ²⁴).

ויומתק יותר מעלת קרח – ע"פ המבואר בלקו"ת דפרשתנו ²⁶ (הפרשה החסידית) "שרש הענין במחלוקת קרח . . . (ש)לעתידי יהיו הלויים כהנים . . . ולכן רצה קרח לעשות (כן) גם עכשיו . . . אך באמת שגה ברואה, כי הנהגה זו אי אפשר להיות כי אם אחר שלימות הברורים . . . משא"כ עכשיו היום לעשותם כו'".

ומזה תובן מעלת קרח, שרצה לפעול בזמן הזה העילוי דלעתידי לבוא ²⁷.

(23) טז, יו"ד.

(24) פרש"י שם, ו.

(25) דה"א כג, יג.

(26) נד, ב ואילך.

(27) ועפ"ז מובן החילוק בין טעותו של קרח לטעותם של המרגלים: המרגלים – אף שהיתה אצלם כוונה טובה, להשאר במדבר, במעלת הרוחניות כו', ולא להכנס לארץ שבו יצטרכו לעסוק בענינים גשמיים, הרי, "טעו בזה טעות גדול", כיון ש"העיקר הוא לעשותם בארץ דוקא", דירה בתחתונים דוקא (ראה לקו"ת שלח לז, ב ואילך), כלומר, טעות המרגלים היא בשיטתם; משא"כ קרח – שיטתו כשלעצמה אינה טעות, ואדרבה, זוהי השלימות דלעתידי לבוא, והטעות אינה אלא שעדיין לא הגיע הזמן לשלימות זו.

(28) "היום יום" כ"ט שבט.

(29) הביאור ע"ד הפשט – נתבאר בארוכה בשיחת ש"פ קרח תשכ"ה.

(30) מלשון נחמה, שתוכנה – שאפילו בדבר בלתי-רצוי מוצאים הענין הטוב שבו.

(31) כן הוא – "לצד אחד" (ולא "לצד אחר") – בדפוס שני, ברוב הדפוסים ובכמה כת"י שלפנינו.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח

יד

שמעו³⁹ – היינו, שמצד הענין דמתן תורה (בסיני) ראויים כל ישראל לכהונה גדולה, מכיון שבמתן תורה נעשו כל ישראל „ממלכת כהנים“⁴⁰, „כהנים גדולים“⁴¹.

ו. ויש להוסיף, שבקריאת הפרשה בשם „קרח“ מרומז (לא רק הענין הטוב ד„קרח“⁴², הרצון להיות בדרגת כה"ג, אלא) גם השלילה והזהירות באופן גילוי והמשכת הרצון בנוגע למעשה (שבזה נכשל קרח) – ענין המרומז בג' האותיות ק' ר' ח'⁴³:

הענין המשותף בצורת האותיות⁴⁴ (שצורתן נשתלשלה משרשן ותוכנן

ג) בפירוש השני, „ד"א ויקח קרח . . כמו שנאמר קח³² את אהרן, קחו³³ עמכם דברים“ – קיחה בשביל עניני קדושה, ענין הכהונה („קח את אהרן“) וענין התשובה („קחו עמכם דברים ושובו אל ה'“).

ד) נוסף על המפורש בקרא מעלת יחוסו, „קרח בן יצהר בן קהת בן לוי“³⁴ – מוסיף רש"י גם יחוסו ליעקב³⁵, „והיכן נזכר שמו (של יעקב) על קרח, בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר³⁶ אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל“ (ולא רק „בן יעקב“, אלא „בן ישראל“, שם המעלה).

ה) „הלבישן טליתות שכולן תכלת“, היינו, שהיו במעמד ומצב ד„טליתות שכולן תכלת“ – „תכלת (ש)דומה לרקיע (וכסא הכבוד)“³⁷, המורה על גודל מעלתם הרוחנית.

ו) „כולם קדושים“³⁸, „כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה . . לא ה' לך לברר לאחריך כהונה, לא אתם לבדכם שמעתם בסיני ה' אלקיך, כל העדה

(32) חוקת כ, כה.

(33) הושע יד, ג.

(34) שמצד זה ראוי הוא לענינים נעלים כו', ובפרט מצד ענינו של „לוי“ – „ילוה אישי אלי“ (ויצא כט, לד), המורה על ענין ההתחברות עם הקב"ה (ראה תו"א ר"פ ויחי. לקו"ת ר"פ שמיני. ובכ"מ).

(35) דאף שהכתוב „לא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם כו'“, אין זה מבטל, ח"ו, יחוסו ליעקב, והכתוב עצמו מייחסו ליעקב בענין עיקרי, בהתייחסם על הדוכן. ויתירה מזה – שרש"י מזכיר היחס ליעקב גם כאן!

(36) דה"א ו, כב-כג.

(37) פרש"י ס"פ שלח. ומקורו במנחות מג, ב. וש"נ.

(38) טז, ג.

(39) פרש"י עה"פ.

(40) יתרו יט, ו.

(41) בעה"ט עה"פ.

(42) וי"ל שגם בשם „קרח“ – מלשון „קרחה“ – מרומז ענין טוב: (א) „קרחה“ רומז על פילוג למעליותא (כנ"ל בפ"י „ואתפלג“), (ב) „קרחה“, שלילת שערות וצמצומים, היינו, שרצה שלא תהי' השפעה מצומצמת ע"י שערות, אלא שיומשך מבחי' המקיף שלמעלה כו' (לקו"ת פרשתנו נד, ב. ובכ"מ. וראה ד"ה ויקח קרח שנאמר בהתוועדות). (43) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש ח"ח ס"ע

107 ואילך.

(44) להעיר מהידוע אודות דרך הלימוד דאל"ף-ב"ת, להסביר לילדים התוכן הפנימי דצורת האותיות (ראה „היום יום“ ח' אדר א'. לקו"ד ח"ד תרמא, א), ולדוגמא: אות ב"ת – התחלת התורה – „שהעולם דומה לב' שהוא מסובב משלש רוחותיו ורוח צפונית אינה מסובבת“ (מדרש הנעלם לשה"ש בזהר חדש בתחלתו. רבותינו בעה"ת ר"פ בראשית. ועוד), כדי לרמז שעבודתו של יהודי לסבב רוח הצפונית, שעיי"ז נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית; אות יו"ד – כלשון הרגיל שקורין ליהודי „א יוד“, שצורתה נקודה בלבד, „די פינטעלע איד“, ומספרה רומז לעשרת הדברות. וכיו"ב בשאר האותיות.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח טו

גופא – שאינו יורד למטה מקו הימין (השלילה דאות קו"ף), כיון שהמעשה צ"ל חדור ומונהג ע"פ המחשבה והדיבור, ולאידך, שאינו מחובר לקו העליון והימין אלא יש הפסק ביניהם (השלילה דאות ח"ת), כיון שמרגיש שע"י הירידה לעולם המעשה, עוה"ז שמעשיו קשים⁵⁰, ה"ה בהפסק מקו העליון והימין, וזה מעוררו ויש לו תשוקה כו' – עבודת התשובה.

ובזה היתה טעותו של קרח – שרצה לעשות שינוי ברגל השמאלי דאות ה"א, ענין המעשה, כאמור, שהרצון שלו (להיות כהן גדול) הי' כדבעי, אלא שהמעשה בפועל הי' באופן בלתי-רצוי, לא בציר דאות ה"א, כי אם בשינוי, אות ק, אות ר' ואות ח' – "קרח"⁵¹.

וההוראה מזה בעבודת האדם – שצריך ללמוד ממעלת קרח, בנוגע להרצון, שירצה ויחפוץ להיות בדרגת הקדושה דכהן גדול, אבל, העבודה צ"ל בציר דאות ה"א דוקא (ולא בציר האותיות ק' ר' ח'), היינו, שביחד עם הרצון והתשוקה לעלות למעלה, עליו לדעת שצ"ל הירידה בעולם המעשה דתורה ומצוות (ואדרבה – "המעשה הוא העיקר"⁵²), ובאופן שאינו יורד למטה מן השורה, השורה דדין תורה, ולאידך, באופן של הפסק מהקו העליון, כנ"ל.

(50) תניא ספ"ו.

(51) ובפרטיות – אות קו"ף – המחלוקת על חיוב ציצית בטלית שכולה תכלת, אות רי"ש – המחלוקת על חיוב מזוזה בבית מלא ספרים, ואות ח"ת – המחלוקת על כהונת אהרן (נתבאר בלקו"ש ח"ח ע' 110 ואילך).

(52) אבות פ"א מ"ז.

הפנימי⁴⁵) ק' ר' ח' – ששלשתן דומות לצורת אות ה"א, אלא, שיש בהן שינוי בנוגע לרגל השמאלי: באות קו"ף – רגל השמאלי יורד למטה מן השורה, באות רי"ש – חסר רגל השמאלי⁴⁶, ובאות ח"ת – רגל השמאלי מחובר למעלה.

וי"ל ביאור הענין:

אות ה"א שייכת ובה נברא עוה"ז – כמארז"ל⁴⁷, "בה"א נברא העולם הזה". ותמונתה בג' קוין – קו למעלה וקו מימין המורים על מחשבה ודיבור, וקו משמאל, שנפסק ואינו מחובר למעלה, מורה על המעשה, כמו שיש הפסק בין המחשבה ודיבור ובין המעשה⁴⁸. כלומר, העבודה בעוה"ז – שבשביל זה נבראו גם העולמות העליונים⁴⁹ (עוה"ב שנברא ביו"ד⁴⁷) – צריכה להיות באופן דציר דאות ה"א, היינו, שלא מספיקה עבודה רוחנית במחשבה, וגם לא די בעבודה בדיבור, אלא צ"ל הירידה במעשה (השלילה דאות רי"ש), ובה

(45) ראה שעה"ה פ"ב (בהגהה) ש, כל אות ואות מכ"ב אותיות התורה היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי... לכך גם תמונתו בכתב כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור ההמשכה כו". וראה ספר הערכים חב"ד ב"מבוא" לערך אותיות (צורתן).

(46) שינוי עיקרי הבולט, משא"כ השינוי לגבי אות דל"ת, שיש לה "הוספה" למעלה בצד ימין – אינו אלא תג (שו"ע אדה"ז חאו"ח סל"ו) והיא למעלה ובקרון זוית.

(47) מנחות כט, ב.

(48) תו"א מג"א צה, סע"ב. לקו"ת ר"פ בלק. ובכ"מ.

(49) שהרי, "תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון", מכיון ש"גתאזה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" (תניא פל"ו).

עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצוות, לבו תמים עם ה' ותורתו".

ולכן, בכחו וביכלתו „ליקח את עצמו", היינו, לגלות את עצמותו ומהותו, ו„להיות נחלק מתוך העדה . . . ואתפלג נחלק משאר העדה", למעליותא, היינו להתעלות לדרגת הקדושה דכהן גדול, „כמו שנאמר קח את אהרן, קחו עמכם דברים".

ת. ליתר ביאור:

הפעולה דהרבצת התורה בנוגע ליהודי אשר בשם ישראל יכונה – יכולה להיות ע"י הידיעה שסופו לעשות תשובה, כי לא ידח ממנו נדח⁵⁵;

אבל, החידוש דפרשת קרח – ש„קרח" הוא פרשה בתורה – הוא, שהפעולה עם יהודי אשר בשם ישראל יכונה צריכה להיות (לא רק בגלל שיעשה תשובה בעתיד, אלא) בגלל מצבו בהוה, היינו, שגם במצב ההוה רואים את הטוב והיפה שבו („יפה נדרשת"), להיותו „בן ישראל", ש„לבו תמים עם ד' ותורתו".

ובעומק יותר:

יש להסתכל על יהודי ש„בשם ישראל יכונה" לא רק בזה שירידתו למצב זה היא צורך עלי, כדי שיוכל לבוא אח"כ למעלת התשובה (ע"ז ש„יקח את עצמו"), אלא יתירה מזה – שהמצב ד„בשם ישראל יכונה" גופא הוא התחלת

ז. ומכאן למדים הוראה נפלאה בנוגע לעבודה דהרבצת התורה – תוכן ימי הגאולה (שהתחלתם בג' תמוז), „גאולת ישראל העוסקים בהרבצת תורה"⁴:

כאשר פוגשים יהודי שבגלוי ובחיצוניות נראה במעמד ומצב בלתי-רצוי, דוגמת מצבו של קרח בפשטות הכתובים, יכול משהו לחשוב: מה לו וליהודי שמקומו ב„שאול", רחמנא ליצלן!...

על זה בא המענה בפרשת השבוע – פרשה בתורה ששמה „קרח", שבה מודגשת מעלתו של קרח:

„פרשה זו יפה נדרשת", כלומר, יהודי זה שפגש אומר לו „דרשני" – לדרוש ולמצוא את הנקודה הטובה והיפה שבו („יפה נדרשת").

יש לדעת ולזכור יפה שכל יהודי, באיזה מעמד ומצב שיהי, אפילו מעמד ומצב ד„קרח" לגריעותא – ה"ה מתייחס ליעקב, ועד – שהוא „בן ישראל" („אע"פ שחטא ישראל הוא"⁵³, „ישראל" דייקא, שם המעלה), ובלשון בעל המאסר והגאולה⁴: „כל איש ישראל (כולל גם „את אשר בשם ישראל יכונה", היינו, את אשר נדמה לו שהשם ישראל (בנוגע לעצמו) אינו אלא כינוי⁵⁴), מבלי התחשב

(53) סנהדרין מד, רע"א.

(54) להעיר, ש„כנוי" בגימטריא „אלקים" (תקו"ז בהקדמה (טו, סע"א). ועוד. וראה גם לקוטי לוי"צ לזח"ב ע' קנח. ועוד), כלומר, מחד גיסא – שייכותו אפילו לשם אלקים (שלמטה משם הוי') אינה אלא באופן של גימטריא, מצד „מיעוט האור והחיות מיעוט אחר מיעוט עד שלא נשאר ממנו אלא בחי' אחרונה שהוא בחי' החשבון ומספר כו"ש (שעהיוה"א ספ"ז), אבל לאידך גיסא – ה"ה שייך

לשם אלקים, משבעה השמות שאינם נחקים, ולא עוד, אלא, שעי"ז יש לו שייכות גם לשם הוי' – „שמש ומגן הוי' אלקים". ועד"ז בנדוד" – שגם יהודי אשר בשם ישראל יכונה, יש בו העצם כו'.

(55) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח יז

והחסידות – אורות דתוהו בכלים דתיקון; ובזה גופא – שהמעשה (רגל השמאלי) יהי' בציור דאות ה"א⁶², ולא בציור דאות קו"ף או ח"ת, כנ"ל.

ט. עפ"ז יש לבאר גם הקשר והשייכות לג' תמוז – שבו מודגש (לא רק שהירידה היא צורך עלי, אלא יתירה מזה) שהירידה עצמה היא התחלת העלי:

בעת היציאה מבית האסורים בג' תמוז דשנה ההיא, לא ידעו עדיין שזוהי התחלת הגאולה, מכיון שהיציאה מבית האסורים היתה (לא לחפשי, אלא) לגלות, ובלשונו של בעל המאסר והגאולה: בו ביום (ג' תמוז) הוכרחתי לצאת בגולה⁶³ אל עיר מקלטי כו'.

וכמודגש גם בשיחתו הידועה לפני נסיעתו לעיר מקלטו⁶⁴: נושאים אנו תפלה להשי"ת, יהי"ה⁶⁵ ה' אלקינו עמנו . . לא מרצוננו גלינו וכו', היינו, שיש צורך בתפלה ובקשה נוספת מצד חומרת המצב כו'.

אמנם, לאחר הגאולה ב"ב-י"ג תמוז איגלאי מילתא למפרע שהיציאה מבית האסורים בג' תמוז היא התחלת הגאולה.

דברים" מודגשת הן תנועת ההעלאה שבתשובה בעילוי יותר מתנועת ההעלאה ד"קח את אהרן", והן לאידך גיסא, שאין להשאר בתנועת ההעלאה, אלא צ"ל ההמשכה למטה בעיני התומ"צ.

62 להעיר מהשייכות דאות ה"א לענין התשובה – "תליא כרעי" (השמאלי) דאי הדר בתשובה מעילי לי" (מנחות כט, ב).

63 להעיר דגלות – "שקול כמעט כצער מיתה" (חינוך מצוה תי).

64 לקו"ד ח"ד תרצא, ב ואילך. ועוד.

65 מלכים-א ת, נז.

העלי, ש"לקח את עצמו להיות נחלק מתוך העדה . . ואתפלג . . להפליגך משאר בני אדם", היינו, התחלת העלי לדרגת בעלי תשובה המובדלת משאר בני אדם – "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין"⁶⁶, ועד ש"אין . . יכולין לעמוד בו"⁶⁷.

אלא, שצריך להשפיע ועד – לפעול עליו שענין זה יומשך בעבודת התשובה בפועל, היינו, שלא ישאר ברצונו הפנימי בלבד, אלא יתגלה גם במעשה (רגל השמאלי): או בקצה השני, שלא יפליג לגמרי משאר בני אדם להשאר במעלת הרוחניות בלבד, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁶⁸, דוגמת התשובה דר"א בן דורדיא⁶⁹ ש"געה בבכי עד שיצתה נשמתו"⁷⁰, כי אם, שעבודתו תהי' גם (ואדרבה – בעיקר) באופן של ירידה והמשכה למטה במעשה (רגל השמאלי), נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי⁷¹ (ובלשון הקבלה

56 ברכות לד, ב.

57 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

58 קהלת ז, יב.

59 וי"ל, שראב"ד פתח הצינור לכאן"א מישראל (ובפרט בזמן הגלות שעיקר העבודה היא בענין התשובה) שיוכל להיות אצלו דרגת התשובה דראב"ד, ויתירה מזה (שהרי לאחר שראב"ד הגיע לדרגא זו, אין זה דבר חידוש, אלא צ"ל באופן נעלה יותר) – נשמה בגוף דוקא, אורות בכלים, כבפנים.

60 ע"ז יז, סע"א.

61 וי"ל, שענין זה מרומז בפסוק "קחו עמכם דברים" – כמבואר בדרושי חסידות (לקו"ת דברים דרושי ש"ש סה, א) ש"דברים הם התורה והמצוות כו", היינו, שהתשובה ("שובה ישראל גו' קחו עמכם דברים ושובו אל ה'") צ"ל באופן שנמשכת בעיני התומ"צ שנתלבשו בדברים גשמיים דוקא.

ועפ"ז יומתק שרשי אינו מסתפק בפסוק "קח את אהרן", אלא מוסיף גם הפסוק "קחו עמכם דברים" (אף שמביא רא"י על קיחה בדברים, ולא על קיחת הדברים עצמם) – כי, ב"קחו עמכם

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח

יח

ג' תמוז שחל ב(שבת)פ' קרח, מלמד ונותן כח לעבודה דהרבצת התורה תוך כדי הכרת מעלתו של הזולת, למצוא ולגלות את הטוב והיפה שבו, שעי"ז נקל יותר לפעול בו ש"קח את עצמו . . להפליג משאר בני אדם", "כמו קח את אהרן, קחו עמכם דברים", היינו, העלי' לדרגת הקדושה דכהן גדול, וביחד עם זה, שאינו נשאר במעלת הרוחניות בלבד, אלא יורד ונמשך גם במעשה ("קחו עמכם דברים"), ובאופן הרצוי, כציור אות ה"א דוקא, כנ"ל.

ולהעיר, שחיבור ב' הקצוות הנ"ל – תנועת התשובה באופן של הפלגה משאר בני אדם, ביחד עם הירידה בענייני מעשה – מודגשת גם ביום השבת (שבת פ' קרח, וג' תמוז שחל בשבת), כי:

שבת ענינו תשובה – "שבת אותיות תשב", תשובה עילאה⁶⁷, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", היינו, תנועה של הפלגה למעלה כו'.

וביחד עם זה, העילוי ד"המענג את השבת⁶⁸ (למעלה מקדושת השבת ש"מקדשא וקיימא" מצ"ע⁶⁹) נעשה ע"י "עונג אכילה ושתי", בשר ויין, "תבשיל שמן ביותר ומשקה מבושם"⁷⁰, תענוג מדברים גשמיים (וחומריים, לכאורה), שגם לאינם־יהודים יש חוש ותענוג בהם –

להדגיש, שתכלית הכוונה היא (לא להשאר בתנועה של הפלגה למעלה,

ומזה מובן העילוי המיוחד דג' תמוז בזה גם לגבי י"ב־י"ג תמוז – שרואים בגלוי שענין של גלות ("הוכרתי לצאת בגולה") הוא באמת התחלה של גאולה.

כלומר: בימי הגאולה י"ב־י"ג תמוז נתגלה שהמאסר (והגלות) הוא באופן של ירידה צורך עלי' (ככל המועדים הקשורים עם הצלה וגאולה), היינו, שנתברר שכוונת ירידת המאסר, היא, שעי"ז יתוסף (לאח"ז) עילוי גדול יותר (כבנדו"ד, שכתוצאה מהמאסר והגאולה ניתוסף בהרבצת התורה והיהדות בכל קצוי תבל וביתר שאת וביתר עוז⁶⁶), אבל, ירידת הגלות כשלעצמה היא בודאי מצב בלתי־רצוי; משא"כ בג' תמוז – הרי, ההליכה לגלות היא (לא רק לצורך גאולה, אלא היא עצמה) התחלה של גאולה.

וזהו הקשר לפ' קרח – ש"קרח" עצמו הוא (לא רק לצורך עלי', אלא, הוא עצמו) ענין נעלה (מצד הרצון כו'), פרשה בתורה ופרשה ש"יפה נדרשת".

ודוגמתו בעבודה דהרבצת התורה ("חג גאולת ישראל העוסקים בהרבצת תורה") – שהגישה להשפיע ולפעול על הזולת (גם על אשר בשם ישראל יכונה) היא לא (רק) מפני שיודעים שירידתו היא צורך עלי' (לאחרי עבודת התשובה), אלא שמוצאים ומגלים את הטוב והיפה שבמצבו ההוא, ועד להכרה שירידתו היא התחלת העלי', "להפליגך משאר בני אדם", כנ"ל.

י. וענין זה מודגש ביותר בג' תמוז שחל ב(שבת)פ' קרח:

(67) אגה"ת ספ"י.

(68) שבת קח, סע"א.

(69) ביצה יז, א.

(70) רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז. טוש"ע ואדה"ז או"ח ר"ס רמב.

(66) ומרומז גם בזמן התחלת המאסר – ט"ו

סיון – שבו קיימא סיהרא באשלמותא, ובמיוחד השלימות ד"ירחא תליתא", החודש דמתן תורה.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח

יט

נתגלה בדורנו זה שבחודש הרביעי ישנו חג הגאולה, ועוד לפני „צום הרביעי” – נתינת כח לגלות הפנימיות ד„צום הרביעי”, ש„יהי” לששון ולשמחה ולמועדים טובים⁷⁶.

וענין זה מודגש ביותר בג' תמוז – שבו רואים בגלוי שההליכה לגלות היא עצמה (ה"ה לא רק צורך עלי, אלא) התחלה של גאולה, כנ"ל.

יב. המורם מכל האמור לעיל בנוגע למעשה בפועל – המעשה הוא העיקר:

בעמדנו ביום הש"ק ג' תמוז, יש לעורר – „מפקחין על צרכי ציבור בשבת”⁷⁸ – ע"ד ההכנות המתאימות לימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, בימים שלפנ"ז החל מג' תמוז, והימים שלאחריו, ובפרט ימי הקריאה (וימי הכניסה⁷⁹), ועאכו"כ ביום השבת, וב-

אלא) לברר ולזכך החומריות⁷¹ דגוף ונה"ב וחלקו בעולם, עד שלא ישאר כי אם התוקף שניתוסף בקדושה, ע"ד המבואר בענין „משכני אחריו נרוצה”⁷² (ל' רבים), שע"י בירור נה"ב ניתוסף התוקף והמרוצה בעניני קדושה.

יא. ויש להוסיף, שג' תמוז – שבו מודגש שירידת הגלות היא התחלת העלי – פועל גם בנוגע לכללות ענין הגלות⁷³:

נתבאר במק"א⁷⁴ די"ל הטעם הפנימי דקביעת חג הגאולה בחודש הרביעי, ולפני „צום הרביעי” – כיון שבדורנו זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מתחילה כבר ה„טעימה” וה„התנוצצות” מעין הגאולה העתידה, כולל גם שיוכלו להרגיש ולטעום הפנימיות ד„צום הרביעי” (התחלת „בין המצרים”, כללות ענין החורבן והגלות) – „ששון ושמחה” (כפי שיחיו בגילוי לעתיד לבוא), היינו, לא זו בלבד שהצום (חורבן וגלות) הוא בשביל ששון ושמחה (הגאולה), אלא יתירה מזה, שהצום גופא, בפנימיותו, הו"ע של ששון ושמחה (התגלות פנימיות האהבה, „כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו”⁷⁵), ולכן,

(76) זכרי' ת, יט. וראה רמב"ם הל' תעניות בסופן.

(77) יום השלישי בחודש, וי"ל דשייך להעילוי ד„שלישי” ש„הוכפל בו כי טוב”, הדגשת הענין ד(יום) טוב. ולהעיר, שגם י"ז תמוז (שקביעותו בימי השבוע באותו יום שבו חל ג' תמוז**) בגימטריא טוב, היינו, שה„טוב” דג' תמוז מגלה את „הטוב” די"ז תמוז. וענין זה מודגש ביותר בקביעות שנה זו – ביום השבת, שהתענית נדחה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר (סה"ש ה"ש"ת ע' 157): הלואי שידחה באמת ויהפך לששון ולשמחה.

(78) ראה שבת קנ, א. רמב"ם הל' שבת פכ"ד ה"ה. טושו"ע (ואדה"ז) או"ח סש"ו ס"ו (סי"ב). (79) מגילה בתחלתה.

(71) להעיר גם מתורת הבעש"ט על הפסוק „כי תראה חמור שונאך גוי עזוב תעזוב עמו” („היום יום” כ"ח שבט. כש"ט הוספות סט"ז. וש"נ).

(72) שה"ש א, ד. וראה לקו"ת ויקרא ב, ד. פ' ראה יט, ג. ובכ"מ.

(73) נוסף על הפעולה בנוגע לגלות הפרטי – שהירידה לגלות ד„בשם ישראל יכונה” (נוסף על הגלות דכללות ירידת הנשמה בגוף) היא (לאמיתתו של דבר) התחלת העלי.

(74) לקו"ש חיי"ח ע' 308 ואילך.

(75) אגה"ק סכ"ב (קלד, סע"ב).

(*) נוסף על הרמז ל„אוריאל תליתאי” .. בירחא תליתאי, ע"ד האמור לעיל (הערה 66) בנוגע למאסר בט"ו סיון.

(**) וביום זה חל גם תשעה באב, וכן יום א' דפסח – ראה בארוכה לקו"ש חיי"ח ע' 313 ואילך ובהערה 55.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח

כ

לשונו של בעל המאסר והגאולה:⁸¹ בשם ישראל יכונה.

ולאמיתו של דבר, אין זו ירידה בשבילו, אלא אדרבה, זוהי העלי' שלו, מכיון שע"ז ממלא תכלית הכוונה דירידת הנשמה למטה, שכן, כדי להיות בתנועה של עלי' והפלגה בענינים רוחניים לא הוצרך לירד לעוה"ז, כי מצב זה הי' גם (ואדרבה) – בשלימות נעלית יותר) בהיות הנשמה למעלה, אלא, כוונת הירידה למטה היא כדי לפעול בירור המטה.

וכדאיתא בגמרא⁸² „בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה (ואח"כ) קבעת עתים לתורה”⁸³, כלומר, השאלה הראשונה ששואלים לאחר ק"כ שנה, היא (לא בנוגע ללימוד התורה, אלא) „נשאת ונתת באמונה”: האם המשא ומתן שלך, שבשבילם ירדה נשמתך למטה – בירור המטה, ע"י הפצת התורה והיהדות בכל מקום – הי' באופן ד"נשאת ונתת באמונה", בכל התוקף והשלימות, כולל גם מלשון אומנות⁸⁴!

„לקובעו ליום התועדות והתעוררות לחיזוק התורה והיהדות בכל אתר ואתר לפי ענינו”.

ולהדגיש גם הלימוד וההוראה הנ"ל – שהפעולה בחיזוק התורה והיהדות תהי' מתוך הכרת מעלתו של הזולת, גם של זה אשר בשם ישראל יכונה, במצבו ההוה, עד כדי כך, שירידתו היא התחלת העלי', כנ"ל בארוכה.

יג. ועוד ענין עיקרי בזה – הדגשת חובתו (וזכותו) של כאו"א לעסוק בחיזוק התורה והיהדות:

יכול משהו לטעון שחפצו ורצונו „להפליג משאר בני אדם” ולעסוק אך ורק בענינים רוחניים בלבד, לימוד התורה, נגלה דתורה ונסתר דתורה, להיות „טלית שכולה תכלת”, לסגף גופו בתעניות, „שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי לפניך”⁸⁰ וכו'; אבל, מה לו – טוען הוא (ולפעמים ברוגז גדולה) – וליהודים שנמצאים בדרגא תחתונה, „בשם ישראל יכונה”, יהודי שנראה במצב של „קרח”?

והמענה לזה – מפ' קרח גופא: השלילה בתוקף ד„קרח” באה ללמדנו שהעבודה צריכה להיות בציר דאות ה"א, היינו, לא להשאר בעולם המח' שבה והדיבור, אלא לירד למטה (רגל השמאלי) לעולם המעשה, ואדרבה, המעשה הוא העיקר; ולאידך, הטוב ד„קרח” בא ללמדנו שיש למצוא את הטוב והיפה שבכאו"א מישראל. ולכן צריך לירד ממעלתו הרוחנית עד למקום ה„חוצה” כדי לעסוק עם יהודי אשר

(81) ויתירה מזה – שיש ללמוד ממנו, כהוראת המשנה ברפ"ד דאבות (שלומדים בשבת זו) „איזהו חכם הלומד מכל אדם”.

ולהעיר, שמאמר זה נאמר ע"י „בן זומא” – שכניסתו לפרדס היתה באופן של עלי' וכניסה בלבד (דלא כר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום), ולכן, מדגיש כאן שצ"ל גם הירידה והיציאה למטה, לראות מעלתו של „כל אדם”, אדם אתם, היהודי שנמצא למטה, וללמוד ממנו.

(82) שבת לא, א.

(83) ומה שאמרו „אין תחלת דינו של אדם אלא על דברי תורה” (קידושין מ, ב. סנהדרין ז, א) – הרי זה בנוגע להתחלת העונש והדין, אבל (בנוגע הדו"ח שכאו"א עתיד ליתן השאלה, שואלים תחלה על משא ומתן באמונה ואח"כ שואלים על קביעת עתים לתורה (תוס' שם).

(84) תניא ספמ"ב.

(80) ברכות יז, א.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח כא

בענין אחר, ואפילו לא להתנהג כמו „בן יחיד מפונק“ באמרו שאינו יודע מה וכיצד עליו לפעול וכו' ⁹³ – מכיון שנשיא דורנו אמר בפירוש ששליחותו של כאו"א היא לעסוק בהפצת התורה והיהדות, ופירש גם דרכי ואופני הפעולה כו', ובמילא, אין הדבר תלוי ברצונו לבחור לו איזו שליחות שרוצה, אלא, צריך לקיים השליחות שהוטלה עליו, אפילו אם הדבר הוא בניגוד לרצונו שבגלוי, ובלשון המשנה בסיום וחותם פרק רביעי דאבות שלומדים בשבת זו – „על כרחך אתה חי“, היינו, שגם אם הדבר הוא „על כרחך“, מ"מ, „אתה חי“, צריך אתה לחיות בזה (באופן דהחי יתן אל לבו).

וכאשר עוסק בענינים אחרים, אפילו ענינים הכי נעלים – שואלים אצלו „נשאת ונתת באמונה“:

עסקת אמנם בענינים הכי נעלים, ובשכר זה תקבל ש"י עולמות וכו' וכו', אבל, השאלה (ויתירה מזה – השאלה הראשונה) היא, מה עם המשא ומתן בענין העיקרי, שבשביל זה „הניח הקב"ה את העליונים ואת התחתונים“ ⁹⁴ והתעסק ומתעסק בכל יום ליתן בך הנשמה ומשמרה בקרבך בעולם הזה; היכן הם „הילדים“ שלמדת עמהם אל"ף ב"ית (דיהדות), היכן הם היהודים שקרבת ליהדות!?! ...

ובפרט בהתחשב עם המצב המבהיל בימינו אלו שהוא בדומה לפיקוח נפשות

יד. ובפרטיות יותר – בנוגע לדורנו זה:

כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – בעל המאסר והגאולה – הטיל על כאו"א את התפקיד והשליחות לעסוק בהפצת התורה והיהדות.

נשיא דורנו אומר שעבודתו של כאו"א צריכה להיות בדוגמת עבודת שבט לוי, כלשון הכתוב בפרשתנו „ואני הנה לקחתי את אחיכם הלויים . . נתונים לה“ ⁸⁵, „אני חלקך ונחלתך“ ⁸⁶, ובלשון הרמב"ם ⁸⁷ ש„הובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר ⁸⁸ יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל“, ומסיים ⁸⁹, „לא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש כו' הרי זה נתקדש קודש קדשים, ויהי ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים . . ה' ⁹⁰ מנת חלקי וכסי אתה תומך גורלי“ ⁹¹.

והוסיף לפרש ולבאר בנוגע לפרטי העבודה – החל מלימוד אל"ף ב"ית עם תינוקות, הן כפשוטו, חינוך הקטנים ⁹², והן אל"ף ב"ית של יהדות לקטנים בידיעות, בתוככי כל שאר הפעולות דחיוק התורה והיהדות בכל מקום ומקום לפי ענינו.

ולכן, אף אחד אינו יכול להשתמט ח"ו משליחות זו ולומר האמתלא ששליחותו

(85) יח, ו.

(86) שם, כ.

(87) הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב.

(88) ברכה לג, יו"ד.

(89) הלכה יג.

(90) תהלים טז, ה.

(91) „הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך“ (פרש"י ס"פ נצבים).

(92) כידוע בפרשת המאסר והגאולה שעיקר

המס"נ היתה על העבודה בחינוך הקטנים והנוער כו'.

(93) ראה גם קונטרס משיחות ש"פ שלח ס"ח (התועדויות תשמ"ח ח"ג ע' 511 ואילך. סה"ש תשמ"ח ע' 496-7).

(94) ל' אדה"ז בתניא פמ"ו (סה, ב). וראה גם שם רפמ"א.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח

כב

השאלות והספקות כו', מכיון שנשיא דורנו הכריז "יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו", ש"הגם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו", מ"מ, ישנה הבטחה ברורה ש"יהי ה' אלקינו עמנו", ולא עוד, אלא, "כאשר הי' עם אבותינו", ולכן בודאי שניתנו הכחות הדרושים למילוי השליחות בהצלחה ובשלימות, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו של כל אחד ואחת.

טז. ועוד ענין בזה – בהמשך דברי בעל המאסר והגאולה בג' תמוז, "לא מרצוננו גלינו כו' ולא בכחותינו אנו נשוב כו', אבינו מלכנו ית' הגלנו כו' והוא ית' יגאלנו כו'", שבזה מרומז ענין נפלא:

כיון שהגאולה היא "לא בכחותינו כו'" אלא ע"י "אבינו מלכנו ית'", הרי, מובן וגם פשוט, שגם כאשר חסר משהו ב"מעשינו ועבודתינו", אין זו סיבה לעכב, ח"ו וח"ו, אפילו לרגע אחד בלבד, את פעולתו של הקב"ה, ש"יגאלנו ויקבץ נדחינו כו' ויוליכנו קוממיות ע"י משיח גואל צדק לארצנו הקדושה במהרה בימינו אמן".

ועאכ"כ לאחר שכתב "כלו כל הקיצין"⁹⁸, וכבר נסתיימה כל העבודה, גם "צחצוח הכפתורים"⁹⁹, הרי בודאי שהגאולה צריכה לבוא תיכף ומיד ממש.

ולכן ובמילא, כל האמור לעיל אודות תפקידו ושליחותו של כאו"א לעסוק בהפצת התורה והיהדות, אינו מחליש כלל וכלל ואפילו משהו, ח"ו, מהבקשה והדרישה של הגאולה בכל התוקף – "עד מתי!"

ממש, שמסתובבים מאות אלפי "ילדי" ישראל ללא ידיעה באל"ף בי"ת של יהדות (כולל – בארץ הקודש, שאף שישנם מפלגות דתיות וכו', עיקר הנשאת ונתת שלהם, באמונה – אינם בחינוך הנוער ליהדות), כמדובר כמ"פ בהתוועדויות האחרונות⁹⁵, ופשוט, שאין די במחשבה ודיבור, עריכת אסיפות וקבלת החלטות טובות ואפילו לא במצב ד"מתניכם חגורים"⁹⁶, אלא, צריך ומוכרח וחיוני הוא כנ"ל, ללכת (בפועל) ולפעול במעשה בפועל, ובלשון הידוע⁹⁷ "טאַפּאַרו דאָ פּלאַחו" (להפעיל הגרון בהבול-עץ, לעשותו כלי).

טז. ובכל זה ניתוסף הציווי וההוראה, ביחד עם נתינת-כח, מימי הגאולה, החל מהתחלת הגאולה בג' תמוז – "להוסיף אומץ בהרבצת תורה והחזקת היהדות"⁹⁸.

והדגשה יתירה בהנתינת-כח – בדברי בעל המאסר והגאולה בג' תמוז (הנ"ל ס"ט) "נושאים אנו תפלה להשי"ת – יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, שיש בזה גם בקשה וגם הבטחה, אשר השי"ת יהי עמנו כאשר הי' עם אבותינו, הגם שאין אנו יכולים להידמות לאבותינו כו'".

כלומר, כשמתעוררת שאלה או ספק כו' האם יש לו הכחות הדרושים למילוי השליחות דהפצת התורה והיהדות – אומרים לו, שג' תמוז פועל גאולה מכל

⁹⁵ חג השבועות (התוועדויות תשמ"ח ח"ג ע' 432 ואילך); ש"פ נשא (סה"ש תשמ"ח ע' 7-476). בהעלותך (שם ע' 488). ועוד.

⁹⁶ ל' הכתוב – בא יב, מא.

⁹⁷ סה"ש ה"ש"ת ע' 105. תש"ב ע' 84. תש"ד

ע' 104. ועוד.

⁹⁸ סנהדרין צז, ב.

⁹⁹ ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח כג

יז. ויה"ר שמהדיבור אודות הגאולה, ובפרט בימי הגאולה שמתחילים בג' תמוז – נזכה ונכנס מיד בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, "לא עכבן כהרף עין"¹⁰⁰.

ובמשך לזה ובמילא, נחגוג את ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז ביחד עם בעל הגאולה, נשמה בגוף, "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁰¹, והוא בראשם,

ובבוא שבעה עשר בתמוז – ידחה "צום הרביעי", ובפרט בקביעות שנה זו ששבעה עשר בתמוז חל בשבת, שבעבר נדחה התענית בקביעות כזו, וכדברי נשיא דורנו א¹⁰²: הלואי שידחה באמת, ויתירה מזה, שיהפך לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

(100) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(101) ישעי' כו, יט.

(102) נסמן לעיל בהערה 77.

לזכות

החתן הת' הרב **מענדל** והכלה מרת **רחל** שיחיו **גופין**

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ל' סיון, א' דר"ח תמוז ה'תשפ"ה

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שמואל** וזוגתו מרת **חנה אסתר** שיחיו **גופין**

הרה"ת ר' **משה** וזוגתו מרת **שרה חנה** שיחיו **גורארי'**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **שניאור זלמן** וזוגתו מרת **רבקה** שיחיו **גופין**

הרה"ת ר' **צבי יחיאל** וזוגתו מרת **שטערנא שרה** שיחיו **גרינבלאט**

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **גורארי'**

הרה"ת ר' **דוד** וזוגתו מרת **חי' רבקה** שיחיו **פלדמן**

מרת **הינדא** שתחי' **גורארי'**

מרת **פרידא** שתחי' **אורישטיין**